

К О Н В Е Н Ц И Ј А

О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БУГАРСКЕ

Влада Федеративне Народне Републике Југославије и Влада Народне Републике Бугарске у жељи да у међусобној сарадњи регулишу питања из социјалног осигурања и уверене да ће оваква сарадња служити јачању пријатељских односа између обеју држава одлучиле су да закључе Конвенцију о социјалном осигурању и у том циљу споразумеле су се о следећем:

Д Е О I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

За примену ове Конвенције ниже наведени изрази значе:

(1) "законодавство" - законе и друге правне прописе наведене у члану 2 ове Конвенције за сваку од Страна уговорница;

(2) "надлежни управни орган"

у Федеративној Народној Републици Југославији:

Секретаријат за рад Савезног извршног већа;

у Народној Републици Бугарској:

Министарство народног здравља и социјалног старања;

(3) "орган социјалног осигурања"

у Федеративној Народној Републици Југославији:

Савезни завод за социјално осигурање;

у Народној Републици Бугарској: Управа за пензије и социјално старање и Управа за државно друштвено осигурање при Министарству народног здравља и социјалног старања;

(4) "радници" - сва лица у радном односу и лица изједначена са овим лицима према законодавству одговарајуће Стране уговорнице;

(5) "чланови породице" - лица чија права произилазе из социјалног осигурања личног осигураника;

- (6) "периоди осигурања" - периоде обавезног и добровољног осигурања по законодавству сваке од Страна уговорница;
- (7) "изједначени периоди" - временске периоде који су по законодавству сваке од страна уговорница изједначени са периодима осигурања;
- (8) "пензионо осигурање" - осигурање за случај старости, смрти и инвалидности, изузев несреће на послу и професионалне болести;
- (9) "пензија" - старосну, породичну и инвалидску пензију и инвалиднину.

Члан 2.

(1) При спровођењу ове Конвенције примењују се следећа законодавства:

у Федеративној Народној Републици Југославији:

- а) законодавство о социјалном осигурању;
- б) законодавство о додацима на децу;
- в) законодавство о материјалном обезбеђењу радника за време привремене незапослености;

у Народној Републици Бугарској:

- а) законодавство о пензионом осигурању;
- б) законодавство о социјалом осигурању;
- в) законодавство о додацима на децу;

(2) Ова Конвенција се такође односи на примену законодавства којима се мењају или допуњују законодавства наведена у ставу 1) овог члана.

Конвенција се односи и на промене у законодавствима којима се обухватају нове категорије лица или нова грана осигурања, под условом да се једна од страна уговорница томе не противи, о чему треба друга Страна уговорница да буде обавештена у року од три месеца рачунајући од дана службеног саопштења у смислу члана 22 тач. 3 ове Конвенције.

(3) На измене које у законодавствима поменутим у ставу 1) овог члана буду унете путем међународних Конвенција о социјалном осигурању, са карактером реципроцитета, ова Конвенција се примењује само ако се Стране уговорнице сагласе.

Члан 3.

Југословенски и бугарски држављани изједначени су правима и дужностима које произилазе из законодавства наведених у члану 2. ове Конвенције.

Члан 4.

(1) Радници, запослени у једној од страна уговорница, осигурани су по законодавству које је на снази у месту њиховог запослења.

(2) Од начела постављеног у ставу 1) овог члана постоје следећи изузеци:

На лица запослена у дипломатским, конзуларним и другим установама и органима државне администрације (царинске, пасошке и друге установе) једне Стране уговорнице, која раде на територији друге Стране уговорнице, примењују се прописи Стране која их шаље, ако су та лица њени држављани. Исто важи и за лица која су ступила на посао код службеника поменутих установа или органа, ако су држављани земље која их шаље.

На раднике предузећа за сувоземни, водни и ваздушни саобраћај као и других предузећа, упућене на рад на територији друге Стране уговорнице, примењује се законодавство оне Стране уговорнице у којој се налази предузеће коеј их шаље.

Члан 5.

Надлежни управни органи Страна уговорница моћи ће посебним споразумом предвидети изузетке од одредаба члана 4 ове Конвенције.

Д Е О II ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Г л а в а I

Осигурање за случај болести и материнства

Члан 6.

(1) Давање у природи из осигурања за случај болести и материнства пружа, по свом законодавству и на свој терет, надлежни орган Стране уговорнице на чијој територији се налази осигурано лице. То важи и за лица наведена у члану 4 став (2) ове Конвенције.

(2) Новчана давања из осигурања за случај болести и материнства пружа, по свом законодавству и на свој терет, орган социјалног осигурања код кога је то лице осигурано у часу стицања права на та давања.

(3) Ако се осигураник за време коришћења давања према предходном ставу налази на територији друге Стране уговорнице може орган социјалног осигурања који је обавезан за пружање давања поверити исплату давања органу социјалног осигурања те друге Стране уговорнице. Овако извршене исплате накнадиће орган социјалног осигурања који је обавезан на пружање давања органу који је извршио исплате.

Г л а в а II

Додаци на децу

Члан 7.

Додатке на децу пружа, према свом законодавству и на свој терет, орган осигурања код кога је овлашћено лице осигурано.

Г л а в а III

Осигурање за случај незапослености

Члан 8.

Помоћи за незапосленост на које имају право грађани једне Стране уговорнице по законодавству друге Стране, исплаћују се само за време док овлашћеник борави на територији оне Стране уговорнице у којој је стекао право на ове помоћи.

Г л а в а I V

Осигурање у случају несреће на послу и професионалне болести

Члан 9.

(1) Права из осигурања за случај несреће на послу остварују се на терет носиоца осигурања код кога је лице осигурано у часу несреће на послу.

Давања у случају обољена од професионалне болести пружа носилац осигурања код кога је лице било осигурано у време настанка болести. Ако је осигураник радио на територији обеју Страна уговорница на послу на коме је био изложен опасности обољена од исте професионалне болести, на давање је обавезан онај носилац осигурања, код кога је то лице било последњи пут осигурано.

(2) Ако су права из осигурања за случај несреће на послу или професионалне болести била одређена по законодавству једне Стране уговорнице и ако је поднет захтев за давање због погоршања раније утврђеног стања насталог услед запослења на територији друге Стране уговорнице, ово погоршање сматраће се као нова несрећа на послу или нова професионална болест на коју ће се применити законодавство Стране уговорнице у којој је наступило погоршање.

(3) Ако осигураник коме је смањена радна способност услед несреће на послу или професионалне болести настале у једној од Страна уговорница стекне право на пензију услед нове несреће на послу или нове професионалне болести настале на територији друге Стране уговорнице, носилац осигурања ове друге Стране уговорнице дужан је приликом одређивања степена неспособности према законодавству које за њега важи, узети у обзир ранију несрећу на послу односно ранију професионалну болест.

Члан 10.

Код несреће на послу, која задеси радника на путу из једне Стране уговорнице у циљу запослења на територији друге Стране, на основу уговора о раду, давање пружа носилац осигурања оне Стране уговорнице у коју је радник пошао, под условом да је путовао без прекида и најкраћим путем од места поласка до места запослења. Ово важи и за несрећан случај, који задеси такво лице при повратку из места запослења у место сталног боравка непосредно после истека уговора.

Г л а в а V

Пензионо осигурање

Члан 11.

Код одређивања давања из пензионог осигурања по одредбама ове Конвенције органи социјалног осигурања обеју Страна уговорница поступаће на следећи начин:

- а) орган социјалног осигурања сваке од Страна уговорница одлучиће по свом законодавству, примењујући члан 15 ове Конвенције, да ли заштићено лице испуњава услове за стицање права на давање;
- б) ако су ипуњени услови за стицање права на давање, орган социјалног осигурања сваке од Страна уговорница одређује најпре давање тако, као да је цело време осигурања (запослења), рачунато према члану 15 ове Конвенције, било навршено искључиво по његовом законодавству;
- в) после тога орган социјалног осигурања сваке од Страна уговорница одређује износ давања који је обавезан да пружи у сразмери периода осигурања (запослења) навршеног по његовом законодавству и укупног времена осигурања навршеног по законодавствима обеју Страна уговорница.

Члан 12.

Ако осигураник не испуни истовремено услове предвиђене законодавствима обеју Страна уговорница носилац осигурања оне Стране уговорнице по чијем су законодавству услови испуњени одредиће, применом члана 11 ове Конвенције, свој део давања. Ако је овако одређени део давања мањи од давања на које би осигураник имао право само на основу времена проведеног у осигурању те Стране уговорнице, њен носилац осигурања повисиће свој део давања за износ разлике.

Кад услови буду накнадно испуњени и у другој земљи носиоци осигурања обеју Страна уговорница поново ће одредити давања.

Члан 13.

Ако осигурано лице прима давања од носиоца осигурања обеју Страна уговорница на основу члана 11 ове Конвенције, и ако је збир оба давања мањи од минималне пензије на коју оно има право по законодавству Стране уговорнице у којој борави, носилац осигурања те Стране дужан је да своје давање повећа за износ који одговара разлици између збира оба давања и те минималне пензије.

Члан 14.

Право на инвалидску пензију припада осигуранику од дана када му за исти осигурани случај престане право на новчану накнаду из осигурања за случај болести предвиђену законодавством оне Стране уговорнице од чијег носиоца осигурања прима ту новчану накнаду.

Г л а в а VI **Заједничке одредбе за део II**

Члан 15.

Кад је при одређивању права из социјалног осигурања потребно узети у обзир дужину времена осигурања (запослења односно друге делатности), урачунаће орган социјалног осигурања сваке Стране уговорнице и одговарајуће периоде који се узимају у обзир по законодавству друге Стране уговорнице, уколико се ти периоди не поклапају.

Члан 16.

(1) Када се период обавезног осигурања који се узима у обзир по законодавству једне Стране уговорнице подудара са периодима добровољног осигурања по законодавству друге Стране, узима се у обзир једино период обавезног осигурања.

(2) Када се период осигурања по законодавству једне стране уговорнице подудара са изједначеним периодом по законодавству друге Стране узима се у обзир само период осигурања.

(3) Када се период изједначен са периодом осигурања по законодавству једне Стране уговорнице подудара са изједначеним периодом по законодавству друге Стране уговорнице овај период узима се у обзир само по законодавству оне Стране уговорнице на чијем је подручју осигураник био запослен последњи пут пре периода о ком се ради.

(4) Када осигураник није био запослен пре периода изједначеног са периодом осигурања узима се у обзир изједначени период само по законодавству оне Стране уговорнице на чијој је територији осигураник био запослен први пут после тог периода.

Члан 17.

Одредбе ове Конвенције неће се примењивати када се ради о праву из социјалног осигурања које није предвиђено по законодавству обеју Страна уговорница.

Члан 18.

Ако по законодавству једне Стране уговорнице при одређивању давања у новцу треба узети у обзир просечну зараду, узима се у обзир зарада остварена само у периодима осигурања по законодавству те Стране уговорнице.

Члан 19.

Ако се по законодавству једне Стране уговорнице стицање, сачување, поново успоставља или коришћење одређених права условљава боравком осигураника на њеној територији овај услов неће се постављати југословенским и бугарским држављанима када бораве на територији друге Стране уговорнице, уколико овом Конвенцијом није друкчије одређено.

Давања која проистичу из социјалног осигурања једне Стране уговорнице пружаће се држављанима друге Стране, када бораве на територији треће земље, под једнаким условима и у једнаком обиму као и властитим држављанима који бораве у тој трећој земљи.

Члан 20.

Ако законодавство једне Стране уговорнице условљава право на одређена давања из социјалног осигурања или висину тих давања редовним приходима или имовним стањем корисника, те приходе односно то имовно стање узмеће у обзир свака Страна уговорница само на својој територији.

Члан 21.

Кад корисник права борави на територији друге Стране уговорнице регулисаће се посебним споразумом између надлежних органа социјалног осигурања Страна уговорница питање лекарског прегледа и утврђивања других чињеница потребних за одређивање и коришћење права по овој Конвенцији.

Д Е О III ОПШТЕ, ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Компетентни органи социјалног осигурања:

1. закључују административне споразуме потребне за примену ове Конвенције;
2. обавештавају се узајамно о мерама предузетим за примену ове Конвенције;
3. обавештавају се узајамно о свим променама њихових законодавстава наведених у члану 2 ове Конвенције.

Члан 23.

(1) Приликом примене ове Конвенције надлежни органи обеју Страна уговорница указиваће бесплатну потребну међусобну помоћ.

(2) Ови органи моћи ће у истом циљу прибећи и интервенцији дипломатских и конзуларних органа.

(3) Дипломатски и конзуларни органи једне Стране уговорнице могу непосредно без посебног пуномоћја заступати држављане своје земље код носилаца осигурања и државних органа друге Стране уговорнице и предузимати мере ради обезбеђења и одржања њихових права из социјалног осигурања.

Члан 24.

Акта, документа и захтеви који буду поднети ради остваривања права из социјалног осигурања по овој Конвенцији ослобођени су свих врста такса.

Исто тако ова акта, документа и захтеви ослобођени су званичне овере од стране дипломатских и конзуларних органа.

Члан 25.

Саопштења која корисници ове Конвенције упућују ради њене примене органима социјалног осигурања, установама, властима и судовима једне од Страна уговорница надлежним у предмету социјалног осигурања, имају бити састављена на једном од службених језика једне или друге Стране уговорнице.

Члан 26.

Захтеви, молбе, жалбе и други поднесци у предмету социјалног осигурања, који треба да буду поднети у одређеном року органу социјалног осигурања једне Стране уговорнице, сматраће се као благовремени ако су поднети у истом року одговарајућем органу социјалног осигурања друге Стране. У том случају овај орган доставља одмах наведена акта надлежном органу социјалног осигурања друге Стране уговорнице.

Члан 27.

Приликом примене ове Конвенције органи социјалног осигурања могу се непосредно дописивати.

Члан 28.

(1) Новчана давања која се дугују по овој Конвенцији одређују се у валути оне Стране уговорнице чији орган дугује та давања.

(2) Дознака новца у другу Страну уговорницу у вези са применом ове Конвенције вршиће се сходно платном споразуму који буде на снази између двеју Страна уговорница у часу дознаке.

(3) У случају када би у једној или у другој Страни уговорници биле донете одредбе о ограничењу девизног промета, предузеће се мере у циљу да се обезбеди дознака дужних износа по овој Конвенцији.

Члан 29.

(1) Све тешкоће које би се могле појавити приликом примене ове Конвенције решаваће споразумно надлежни управни органи Страна уговорница било писмено или путем комисија стручњака које ће бити у том циљу паритетно састављене.

(2) Ако се тим путем не дође до решења, спор ће се решити према основним начелима и у духу ове Конвенције у арбитражном поступку који ће се утврдити споразумом Страна уговорница.

Члан 30.

(1) Кад право осигурања није спорно али постоји спор о томе које законодавство ће се применити, плаћаће се аконтација на давања док се спор не реши у смислу претходног члана. На исплату аконтације обавезан је носилац осигурања на чијој територији осигурано лице борави.

(2) Носилац осигурања који буде коначно обавезан на давање накнадиће носиоцу осигурања који је пружио аконтацију укупни исплаћени износ.

(3) Ако је кориснику исплаћен на име аконтације износ већи од давања која му за одговарајуће време припадају, носилац осигурања који је коначно обавезан на давање може од наредних давања обуставити разлику, али највише до износа једне петине сваког обрака давања.

Члан 31.

(1) Пензије, регулисане пре ступања на снагу ове Конвенције, ревидираће се на захтев корисника односно органа социјалног осигурања. Ревизија ће имати за последицу да ће се корисницима, почев од првог дана оног месеца који ће следити ступању на снагу ове Конвенције, признати иста права каква би имали да је ова Конвенција била на снази у часу регулисања права.

Ако је пре ступања на снагу ове Конвенције право било окончано једнократном исплатом због недовољног радног стажа, а применом одредаба ове Конвенције о сабирању радног стажа, то лице испуњава услове за пензију, може тражити ревизију. Питање регулисања једнократних исплата решиће свака од страна уговорница својим прописима.

(2) Одредбе претходног става примениће се на захтев заинтересованог лица и на осигуране случајеве који су настали пре ступања на снагу ове Конвенције, а по којима није било признато право на пензију из социјалног осигурања због недовољног радног стажа.

(3) Захтев за ревизију у смислу претходних ставова мора се поднети у року од три године од ступања на снагу ове Конвенције.

Члан 32.

(1) Право на пензију стечено на основу времена осигурања навршеног до 31. децембра 1957 године у осигурању било које од Страна уговорница регулисаће, по свом законодавству и на свој терет, она Страна уговорница на чијој територији је заинтересовано лице имало сталан боравак 31 децембра 1957 године.

(2) Код примене члана 11 ове Конвенције о сабирању времена осигурања орган социјалног осигурања Стране уговорнице на чијој територији је осигурано лице имало сталан боравак 31 децембра 1957 године, рачунаће периоде проведене у осигурању било које од Страна уговорница до 31 децембра 1957 године као део времена осигурања који пада на његов терет, ако по њеном законодавству за ту категорију лица постоји пензионо осигурање.

(3) Стране уговорнице не могу једна према другој постављати никаква потраживања у вези преузимања обавеза из претходних ставова.

Члан 33.

Ова Конвенција не односи се на војне инвалиде и жртве рата или фашистичког терора. Заштита ових лица може се регулисати посебним споразумом.

Члан 34.

(1) Ова Конвенција биће ратификована, а ратификациони инструменти биће измењени у Софији.

(2) Конвенција ступа на снагу првог дана оног месеца који ће следити размени ратификационих инструмената.

(3) Ова конвенција је закључена на неодређено време. Свака страна уговорница може отказати ову конвенцију најмање шест месеци пре истека календарске године у којој се врши отказ. Отказ ће важити од 1 јануара следеће године.

(4) Права стечена на основу ове Конвенције не губе се њеним отказом. Исто тако отказ не може имати утицаја на примену одредаба члана 32 ове Конвенције.

Члан 35.

Ова Конвенција је сачињена у Београду осамнаестог децембра хиљадудеветстотинапедесетседме године у два оригинална примерка од којих сваки на српскохрватском и на бугарском језику, чија су оба текста једнако пуноважна.

За Владу
Федеративне Народне
Републике Југославије,
Тодор Вујошевић, с. р.

За Владу
Народне Републике Бугарске,
М. Гешков, с. р.